Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 14. marca 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľov – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13/EHS – Článok 1 ods. 2 – Článok 6 ods. 1 – Zmluva o úvere vyjadrenom v cudzej mene – Kurzové rozpätie – Nahradenie nekalej podmienky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú, zákonným ustanovením – Kurzové riziko – Ďalšia existencia zmluvy po vypustení nekalej podmienky – Vnútroštátny systém jednotného výkladu práva“

Vo veci C-118/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Budai Központi Kerületi Bíróság (Ústredný súd obvodu Buda, Maďarsko) z 9. januára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 7. marca 2017, ktorý súvisí s konaním:

Zsuzsanna Dunai

proti

ERSTE Bank Hungary Zrt.,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka komory A. Prechal (spravodajkyňa), sudcovia F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund a L. S. Rossi,

generálny advokát: N. Wahl,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– ERSTE Bank Hungary Zrt., v zastúpení: T. Kende, ügyvéd,

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, splnomocnený zástupca,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

– Európska komisia, v zastúpení: A. Tokár a A. Cleenewerck de Crayencour, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. novembra 2018,

* Jazyk konania: maďarčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu bodu 3 výroku rozsudku z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282), právomoci udelenej Európskej únii s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj základných zásad práva Únie, a to zásady rovnosti pred zákonom, zásady zákazu diskriminácie, práva na účinný súdny prostriedok nápravy a práva na spravodlivý proces.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Zsuzsannou Dunaiovou na jednej strane a spoločnosťou ERSTE Bank Hungary Zrt. (ďalej len „banka“) na druhej strane vo veci údajne nekalej povahy zmluvnej podmienky stanovujúcej, že výmenný kurz uplatniteľný pri poskytnutí úveru vyjadreného v cudzej mene sa zakladá na kurze pre nákup, ktorý uplatňuje banka, zatiaľ čo výmenný kurz uplatniteľný pri splácaní tohto úveru sa zakladá na kurze pre predaj.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 93/13/EHS

3 Podľa trinásteho a dvadsiateho prvého odôvodnenia smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288):

„keďže sa v zákonných alebo regulačných opatreniach členských štátov, ktoré priamo alebo nepriamo určujú podmienky spotrebiteľských zmlúv, nepredpokladá, že budú obsahovať nekalé podmienky; keďže sa z toho dôvodu nejaví potrebné zaoberať sa podmienkami odrážajúcimi povinné zákonné alebo regulačné opatrenia a zásady alebo ustanovenia medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou sú členské štáty alebo spoločenstvo; keďže v tomto ohľade znenie ‚kogentné zákonné alebo regulačné opatrenia‘ uvedené v článku 1 ods. 2 zahŕňa pravidlá, ktoré podľa zákona platia medzi zmluvnými stranami za predpokladu, že neboli vytvorené žiadne iné dohody;

…

keďže členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky neuplatňovali v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcu alebo dodávateľa a ak sa napriek tomu také podmienky uplatnia, nemajú viazať spotrebiteľa a nemajú byť záväzné pre spotrebiteľa a zmluva má byť naďalej záväzná pre zmluvné strany za týchto podmienok, ak jej plnenie môže pokračovať bez neprimeraných ustanovení“.

4 Článok 1 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice.“

5 Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

6 Podľa článku 4 uvedenej smernice:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom [dodávané ako protiplnenie – *neoficiálny preklad*] na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

7 Článok 6 ods. 1 tej istej smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8 Podľa článku 7 ods. 1 smernice 93/13:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

Maďarské právo

Základný zákon

9 Článok 25 ods. 3 Alaptörvény (základný zákon) stanovuje:

„[Kúria (Najvyšší súd, Maďarsko)] zabezpečuje… jednotné uplatňovanie práva súdmi a v záujme jednotného výkladu ustanovení práva vydáva rozhodnutia, ktorými sú súdy viazané.“

Zákon DH 1

10 Podľa § 1 ods. 1 Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. Törvény [zákon č. XXXVIII z roku 2014 upravujúci špecifické záležitosti týkajúce sa rozhodnutia Kúria (Najvyšší súd) o harmonizácii judikatúry o zmluvách o úvere uzavretých medzi úverovými inštitúciami a spotrebiteľmi, ďalej len „zákon DH 1“]:

„Tento zákon sa uplatňuje na úverové zmluvy uzavreté so spotrebiteľmi od 1. mája 2004 do dátumu nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Na účely tohto zákona sa za zmluvy o spotrebiteľskom úvere považujú akékoľvek úverové zmluvy, zmluvy o pôžičke alebo zmluvy o finančnom lízingu, ktoré sú založené na cudzích menách (sú viazané na cudziu menu alebo denominované v cudzej mene

a splatné v maďarských forintoch) alebo na maďarských forintoch a sú uzavreté medzi finančnou inštitúciou a spotrebiteľom, ak zahŕňajú štandardné zmluvné podmienky alebo akékoľvek zmluvné podmienky, ktoré neboli individuálne dohodnuté, v zmysle § 3 ods. 1 alebo § 4 ods. 1“

11 § 3 ods. 1 a 2 zákona DH 1 stanovuje:

„1. V zmluve o spotrebiteľskom úvere je neplatná taká podmienka – pokiaľ nejde o individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku –, na základe ktorej finančná inštitúcia rozhodne, že pri poskytnutí finančných prostriedkov na kúpu tovaru, ktorý je predmetom úveru alebo lízingu, sa uplatní nákupný výmenný kurz, zatiaľ čo pri splácaní úveru sa uplatní predajný výmenný kurz alebo akýkoľvek iný výmenný kurz iného typu, než je výmenný kurz stanovený pri poskytnutí finančných prostriedkov.

2. Neplatná zmluvná podmienka, ktorá je uvedená v odseku 1, sa nahradí – bez toho, aby bol dotknutý odsek 3, – ustanovením, podľa ktorého sa uplatní oficiálny výmenný kurz, ktorý stanovila Národná banka Maďarska pre príslušnú cudziu menu, a to tak pri poskytnutí finančných prostriedkov, ako aj pri splácaní (vrátane splácania splátok a všetkých nákladov, poplatkov a provízií stanovených v cudzej mene).“

12 § 4 uvedeného zákona stanovuje:

„1. V zmluve o spotrebiteľskom úvere, ktorá obsahuje právo jednostranne zmeniť zmluvu, sa jej podmienky – s výnimkou podmienok, ktoré boli individuálne dojednané –, ktoré umožňujú jednostranné zvýšenie úrokov, nákladov a poplatkov, považujú za nekalé…

2. Zmluvné podmienky uvedené v odseku 1 sú neplatné, ak úverová inštitúcia nezačala občianskoprávne sporové konanie…, alebo ak súdny orgán žalobu zamietol alebo skončil konanie vo veci, s výnimkou prípadu, keď by v prípade príslušných zmluvných podmienok bolo možné začať sporové konanie…, avšak toto konanie nebolo začaté, alebo ak začaté bolo, súdny orgán nerozhodol, že by táto zmluvná podmienka bola neplatná podľa odseku 2a.

2a. Zmluvná podmienka uvedená v odseku 1 je neplatná, ak súdny orgán rozhodol o jej neplatnosti podľa osobitného zákona o vyúčtovaní v sporovom konaní, ktoré vo verejnom záujme začal orgán dohľadu.

3. V prípadoch uvedených v odsekoch 2 a 2a je úverová inštitúcia povinná vykonať vyúčtovanie so spotrebiteľom v súlade s ustanoveniami osobitného zákona.“

Zákon DH 2

13 § 37 ods. 1 Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény [zákon č. XL z roku 2014 o pravidlách vyúčtovania upraveného v zákone č. XXXVIII z roku 2014 upravujúcom špecifické záležitosti týkajúce sa rozhodnutia Kúria (Najvyšší súd) o harmonizácii judikatúry o zmluvách o úvere uzavretých medzi úverovými inštitúciami a spotrebiteľmi, a týkajúci sa viacerých ďalších ustanovení, ďalej len „zákon DH 2“], stanovuje:

„Vo vzťahu k zmluvám, ktoré sú predmetom tohto zákona, zmluvná strana môže podať súdnemu orgánu návrh na určenie neplatnosti zmluvy alebo určitých zmluvných podmienok (ďalej len ‚čiastočná neplatnosť‘) – bez ohľadu na dôvody takejto neplatnosti –, iba ak súčasne požiada o vyvodenie právnych dôsledkov neplatnosti, konkrétne o určenie platnosti alebo účinnosti zmluvy do momentu vydania rozsudku. Ak tak neurobí, a ak nevyhovie žiadosti o zmenu žaloby, súd nemôže o návrhu meritórne rozhodnúť. Ak zmluvná strana podá návrh na vyvodenie právnych dôsledkov úplnej alebo

čiastočnej neplatnosti, je tiež povinná uviesť právny dôsledok, ktorý by mal súdny orgán uplatniť. Vo vzťahu k uplatneniu právnych dôsledkov je zmluvná strana povinná predložiť výslovný, kvantitatívne vymedzený nárok, ktorého súčasťou je tiež vyúčtovanie medzi zmluvnými stranami.“

Zákon DH 3

14 Podľa § 10 az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. Törvény (zákon č. LXXVII z roku 2014 o úprave otázok týkajúcich sa zmeny meny, v ktorej sú vyjadrené určité úverové zmluvy a o pravidlách v oblasti úrokov, ďalej len „zákon DH 3“):

„Úverová inštitúcia – veriteľ je v súvislosti so zmluvami o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere v cudzej mene alebo založenými na cudzej mene povinná v lehote stanovenej na splnenie povinnosti vykonať vyúčtovanie podľa zákona [DH 2], zabezpečiť, aby bol na úver v maďarských forintoch zmenený dlh vyplývajúci zo zmluvy o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere v cudzej mene alebo zo zmluvy o spotrebiteľskom hypotekárnom úvere založenej na cudzej mene, alebo celkový dlh vyplývajúci z takej zmluvy – vrátane úrokov, poplatkov, provízií a nákladov účtovaných v cudzej mene –, pričom oba sa určia na základe vyúčtovania vykonaného v súlade so zákonom [DH 2]. Na účely tejto zmeny sa uplatní z nižšie uvedených výmenných kurzov:

a) priemer oficiálnych výmenných kurzov danej meny stanovených Národnou bankou Maďarska v období od 16. júna 2014 do 7. novembra 2014 alebo

b) oficiálny výmenný kurz danej meny stanovený Národnou bankou Maďarska 7. novembra 2014

podľa toho, ktorý je k rozhodujúcemu dátumu pre spotrebiteľa výhodnejší.“

15 § 15/A uvedeného zákona stanovuje:

„1. V prebiehajúcich konaniach, začatých na základe návrhu na určenie neplatnosti (alebo čiastočnej neplatnosti) úverových zmlúv uzavretých so spotrebiteľmi alebo návrhu na vyvodenie právnych dôsledkov neplatnosti, sa na sumu dlhu spotrebiteľa vzniknutého na základe zmluvy o úvere v cudzej mene alebo založenej na cudzej mene, ktorú uzatvoril v postavení spotrebiteľa, určenú na základe vyúčtovania vykonaného podľa zákona [DH 2], uplatnia pravidlá prepočítania na maďarské forinty stanovené týmto zákonom.

2. Výška splátok uhradených spotrebiteľom do dátumu vydania rozhodnutia sa odpočíta od dlhu spotrebiteľa určeného v maďarských forintoch k referenčnému dátumu pre vyúčtovanie.

3. Ak sa zmluva o spotrebiteľskom úvere vyhlási za platnú, zmluvné práva a povinnosti zmluvných strán určené na základe vyúčtovania vykonaného podľa zákona [DH 2] sa musia stanoviť v súlade s ustanoveniami tohto zákona.“

Zákon Hpt

16 § 213 ods. 1 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (zákon č. CXII z roku 1996 o úverových a finančných inštitúciách, ďalej len „zákon Hpt“) stanovuje:

„Za neplatnú sa považuje každá zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorá neobsahuje:

…

c) celkovú sumu nákladov súvisiacich so zmluvou vrátane úrokov, súvisiacich nákladov, ako aj ich ročnej hodnoty vyjadrenej v percentách,

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

17 Dňa 24. mája 2007 uzatvorila pani Dunai s bankou zmluvu o úvere vyjadrenom vo švajčiarskych frankoch (CHF) s tým, že podľa znenia tej istej zmluvy mal byť úver poskytnutý v maďarských forintoch (HUF) pri uplatnení výmenného kurzu CHF-HUF založeného na kurze pre nákup, ktorý v daný deň banka uplatňovala, čo viedlo k vyplateniu 14 734 000 HUF, pričom suma úveru vo švajčiarskych frankoch, ktorá z toho vyplývala, bola 115 573 CHF. V uvedenej zmluve bolo takisto stanovené, že splátky úveru sa uskutočňujú v maďarských forintoch, avšak s tým, že uplatniteľným výmenným kurzom bol kurz pre predaj uplatňovaný bankou.

18 Kurzové riziko súvisiace so zmenou výmenného kurzu dotknutých mien, ktoré spočívalo v devalvácii maďarského forintu voči švajčiarskemu franku, znášala pani Dunai.

19 Vzhľadom na to, že účastníci konania vo veci samej uzatvorili zmluvu, o ktorú ide vo veci samej, vo forme notárskej zápisnice, stačilo neplnenie zmluvy zo strany dlžníka, aby sa uvedená zmluva stala vykonateľnou, a to bez akéhokoľvek sporového konania pred maďarským súdom.

20 Dňa 12. apríla 2016 nariadil notár na základe žiadosti banky nútený výkon zmluvy. Pani Dunai podala proti tomuto nútenému výkonu na vnútroštátnom súde námietku, pričom sa dovolávala neplatnosti zmluvy, keďže v tejto zmluve nebolo v rozpore s § 213 ods. 1 písm. c) zákona Hpt uvedené kurzové rozpätie medzi výmenným kurzom uplatniteľným pri poskytnutí finančných prostriedkov a výmenným kurzom uplatniteľným pri splácaní úveru.

21 Banka navrhla námietku zamietnuť.

22 Vnútroštátny súd uvádza, že v roku 2014 prijal maďarský zákonodarca viaceré zákony týkajúce sa úverových zmlúv vyjadrených v cudzej mene s cieľom vykonať rozhodnutie Kúria (Najvyšší súd), ktoré bolo vydané v záujme jednotného výkladu občianskeho práva na základe článku 25 ods. 3 základného zákona a v nadväznosti na vyhlásenie rozsudku z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282). V tomto rozhodnutí Kúria (Najvyšší súd) posúdil ako nekalé najmä také podmienky, aké sú uvedené v úverovej zmluve, o ktorú ide vo veci samej, podľa ktorých sa pri poskytnutí finančných prostriedkov uplatňuje kurz pre nákup, zatiaľ čo pri splácaní úveru sa uplatňuje kurz pre predaj.

23 Podľa vnútroštátneho súdu uvedené zákony, ktoré sú uplatniteľné vo veci samej, stanovujú najmä odstránenie podmienok, ktoré banke umožňujú, aby uplatnila svoj vlastný kurz pre nákup a predaj cudzej meny, z takýchto zmlúv, ako aj nahradenie týchto podmienok oficiálnym výmenným kurzom určeným Národnou bankou Maďarska pre príslušnú cudziu menu. Tento zásah zákonodarcu mal za následok odstránenie rozpätia medzi rôznymi výmennými kurzami založenými na kurzoch pre tieto cudzie meny.

24 Vnútroštátny súd spresňuje, že z dôvodu tejto právnej úpravy *ad hoc* rozhodujúci súd už nemôže konštatovať neplatnosť zmluvy o úvere vyjadrenom v cudzej mene, pretože táto právna úprava ukončila situáciu, ktorá bola dôvodom neplatnosti, čo teda vedie k platnosti zmluvy a v dôsledku toho k povinnosti spotrebiteľa znášať finančné bremeno vyplývajúce z kurzového rizika. Vzhľadom na to, že podaním žaloby voči banke sa spotrebiteľ chcel oslobodiť práve od tejto povinnosti, bolo v rozpore s jeho záujmami, ak by vnútroštátny súd posúdil uvedenú zmluvu ako platnú.

25 Podľa názoru vnútroštátneho súdu je zrejmé, že maďarský zákonodarca výslovne zmenil obsah úverových zmlúv takým spôsobom, že ovplyvnil rozhodnutia konajúcich súdov v zmysle, ktorý je priaznivý pre banky. Pýta sa, či je taký stav vecí v súlade s výkladom, ktorý podal Súdny dvor v prípade článku 6 ods. 1 smernice 93/13.

26 Pokiaľ ide o rozhodnutia, ktoré môže vydať Kúria (Najvyšší súd) v záujme jednotného výkladu občianskeho práva a medzi ktoré patrí najmä rozhodnutie č. 6/2013 PJE zo 16. decembra 2013, ktoré podľa vnútroštátneho súdu stanovuje, aby sa také úverové zmluvy, akou je zmluva vo veci samej, považovali za platné, tento vnútroštátny súd uvádza, že pri prijímaní týchto rozhodnutí zo strany Kúria (Najvyšší súd) nie je zaručené ani prejednanie veci zákonným sudcom ani dodržanie požiadaviek na spravodlivé súdne konanie. Hoci konanie upravujúce ich prijímanie nie je kontradiktórne, uvedené rozhodnutia sú pre súdy konajúce v rámci sporových konaní, ktoré majú kontradiktórnu povahu, záväzné.

27 Vnútroštátny súd v tomto kontexte odkazuje na body 69 až 75 stanoviska k zákonu č. CLXII z roku 2011 o právnom postavení a odmeňovaní sudcov a k zákonu č. CLXI z roku 2011 o organizácii súdnictva a správe súdov Maďarska, ktoré prijala Benátska komisia na svojom 90. plenárnom zasadnutí uskutočnenom v Benátkach (Taliansko) v dňoch 16. a 17. marca 2012 a z ktorého vyplýva, že rozhodnutia prijaté v Maďarsku na základe tzv. „postupu zjednotenia“ sú z hľadiska základných práv napadnuteľné.

28 Za týchto okolností Budai Központi Kerületi Bíróság (Ústredný súd pre obvod Buda, Maďarsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto otázky:

„1. Má sa bod 3 [výroku] rozsudku [z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282)] chápať v tom zmysle, že vnútroštátny súd môže tiež napraviť neplatnosť podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, a to vtedy, keď je ponechanie zmluvy v platnosti v rozpore s ekonomickými záujmami spotrebiteľa?

2. Je v súlade s právomocou udelenou Európskej únii s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj so základnými zásadami práva Únie, a to zásadou rovnosti pred zákonom, zásadou zákazu diskriminácie, ako aj právom na účinný súdny prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, aby parlament členského štátu zákonom upravil zmluvy uzatvárané medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi podľa súkromného práva, ktoré patria do podobných kategórií?

3. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, je v súlade s právomocou udelenou Európskej únii s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj so základnými zásadami práva Únie, a to zásadou rovnosti pred zákonom, zásadou zákazu diskriminácie a právom na účinný súdny prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, aby parlament členského štátu na účely ochrany spotrebiteľov zákonom upravil rôzne časti úverových zmlúv vyjadrených v cudzej mene, čím však vyvoláva účinok, ktorý je v rozpore s oprávnenými záujmami ochrany spotrebiteľov, keďže úverová zmluva zostáva po zmenách v platnosti a spotrebiteľ je povinný naďalej znášať finančné bremeno spojené s kurzovým rizikom?

4. V súvislosti s obsahom zmlúv uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, je v súlade s právomocou udelenou Európskej únii s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj so základnými zásadami práva Únie, a to právom na účinný súdny prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, aby rada pre zjednocovanie najvyššej súdnej inštancie členského štátu usmerňovala judikatúru konajúceho súdu vo všetkých záležitostiach občianskeho práva prostredníctvom ‚rozhodnutí vydaných v záujme jednotného výkladu ustanovení práva‘?

5. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, je v súlade s právomocou udelenou Európskej únii s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, ako aj so základnými zásadami práva Únie, a to právom na účinný súdny prostriedok nápravy a na spravodlivý proces,

aby rada pre zjednocovanie najvyššej súdnej inštancie členského štátu usmerňovala judikatúru konajúceho súdu vo všetkých záležitostiach občianskeho práva prostredníctvom ‚rozhodnutí vydaných v záujme jednotného výkladu ustanovení práva' v prípadoch, keď vymenovanie členov rady pre zjednocovanie spomedzi sudcov nebolo transparentné a neuskutočnilo sa podľa vopred stanovených pravidiel, keď konanie pred uvedenou radou nie je verejné a keď sa nemožno dodatočne oboznámiť s uskutočneným konaním, čiže s použitými odbornými stanoviskami a právnymi teóriami, [ako aj] s tým, ako hlasovali jednotliví členovia (súhlasný alebo nesúhlasný názor)?"

Konanie pred Súdnym dvorom

29 Návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 30. januára 2019 požiadala pani Dunai o opätovné začatie ústnej časti konania.

30 Na podporu tohto návrhu v podstate tvrdí, že generálny advokát vo svojich návrhoch vyjadril pochybnosti o presnom význame štvrtej a piatej otázky týkajúcej sa rozhodnutí, ktoré vydal Kúria (Najvyšší súd) v záujme jednotného výkladu právnych predpisov. V tejto súvislosti pani Dunai považuje za nevyhnutné poskytnúť Súdnemu dvoru opis skutočností, ktorých znalosť je podľa nej nevyhnutná na to, aby Súdny dvor pochopil skutočný význam uvedených otázok, ktorý spočíva najmä v tom, že maďarské súdy nemajú nijakú povinnosť – ani v praxi ani podľa vnútroštátneho právneho predpisu – neprihliadať k rozhodnutiu vydanému v záujme jednotného výkladu práva, pokiaľ je toto rozhodnutie v rozpore s právom Únie.

31 Podľa článku 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora môže Súdny dvor kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií, alebo ak účastník konania uviedol po skončení tejto časti konania novú skutočnosť, ktorá môže mať rozhodujúci vplyv na rozhodnutie Súdneho dvora, alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, o ktorom sa nemali možnosť vyjadriť účastníci konania alebo subjekty oprávnené podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.

32 Súdny dvor v tomto prípade zastáva názor, že po vypočutí generálneho advokáta má k dispozícii všetky informácie potrebné na rozhodnutie. Navyše uvádza, že skutočnosti, na ktoré poukázala pani Dunai, nie sú novými skutočnosťami v zmysle článku 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

33 Za týchto podmienok netreba nariadiť opätovné začatie ústnej časti konania.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej až tretej prejudiciálnej otázke

34 Svojou prvou až treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 6 ods. 1 smernice 93/13 má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá konajúcemu súdu bráni v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti zmluvy o úvere vyjadrenom v cudzej mene z dôvodu nekalej povahy zmluvnej podmienky, v dôsledku ktorej má spotrebiteľ povinnosť znášať náklady súvisiace s kurzovým rozpätím medzi kurzom pre predaj a kurzom pre nákup dotknutej cudzej meny, a to aj v prípade, ak by tento súd dospel k záveru, že zachovanie platnosti zmluvy by bolo v rozpore so záujmami spotrebiteľa, pričom tento spotrebiteľ by totiž naďalej znášal kurzové riziko spočívajúce vo finančnej záťaži týkajúcej sa prípadného oslabenia kurzu národnej meny, v ktorej má byť úver poskytnutý, vo vzťahu k cudzej mene, v ktorej má byť úver splatený.

35 Na úvod treba spresniť, že hoci prvá až tretia otázka iba odkazujú na podmienku týkajúcu sa kurzového rozpätia ako na nekalú podmienku odôvodňujúcu podľa žalobkyne vo veci samej vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že dotknutá osoba poukazuje na nekalú povahu tejto podmienky práve preto, aby sa vyhla povinnosti znášať kurzové riziko. Nemožno teda vylúčiť, ako uviedol generálny advokát v bode 57 svojich návrhov, že vo veci samej zostáva otázka vzťahujúca sa na uplatnenie podmienky týkajúcej sa kurzového rizika naďalej relevantná, a to tým viac, že vnútroštátny súd by mohol posúdiť *ex offo* nekalú povahu takejto podmienky (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. augusta 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés, C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 53 a citovanú judikatúru). Na to, aby sa vnútroštátnemu súdu poskytla užitočná odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva, je preto potrebné odpovedať na prvé tri otázky tiež z hľadiska preskúmania takého návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy, o aký ide vo veci samej, ktorý sa zakladá na nekalej povahe podmienky týkajúcej sa kurzového rizika.

36 V tejto súvislosti v prvom rade, pokiaľ ide o podmienku týkajúcu sa kurzového rozpätia, o ktoré ide vo veci samej, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že právna úprava, ktorej sa týkajú prvé tri otázky, zahŕňa zákony DH 1, DH 2 a DH 3 – tak ako boli uvedené v bodoch 9 až 14 tohto rozsudku –, ktoré boli prijaté v čase po uzatvorení úverových zmlúv, na ktoré sa tieto zákony uplatňujú s cieľom vykonania rozhodnutia Kúria (Najvyšší súd) vydaného v nadväznosti na rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282). Tieto zákony kvalifikujú najmä ako nekalé a neplatné tie podmienky, ktoré sa týkajú kurzového rozpätia a sú začlenené do úverových zmlúv, tak ako ich definujú uvedené zákony, s retroaktívnym účinkom nahrádzajú tieto podmienky podmienkami, ktoré uplatňujú výmenný kurz stanovený Národnou bankou Maďarska pre príslušnú cudziu menu, a s účinkom *ex nunc* konvertujú zostávajúcu splatnú sumu úveru na úver vyjadrený v národnej mene.

37 Pokiaľ ide o tieto posledné uvedené podmienky, ktoré sa podľa uvedených zákonov stali so spätným účinkom neoddeliteľnou súčasťou dotknutých úverových zmlúv, Súdny dvor v bodoch 62 až 64 svojho rozsudku z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750), rozhodol, že takéto podmienky, ktoré sú odrazom kogentných zákonných ustanovení, nemôžu patriť do pôsobnosti smernice 93/13, keďže táto smernica sa podľa svojho článku 1 ods. 2 neuplatňuje na podmienky uvedené v zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ktoré sú určené vnútroštátnou právnou úpravou.

38 Tri prejudiciálne otázky sa preto netýkajú zmluvných podmienok, ktoré boli do samotných úverových zmlúv zahrnuté a *posteriori* na základe uvedenej právnej úpravy, ale dopadov tejto právnej úpravy na ochranné záruky, ktoré vyplývajú z článku 6 ods. 1 smernice 93/13 vo vzťahu k podmienke týkajúcej sa kurzového rozpätia, ktorá sa pôvodne nachádzala v dotknutých úverových zmluvách.

39 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že uvedený článok 6 ods. 1 stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa tých istých zmluvných podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

40 Pokiaľ maďarský zákonodarca odstránil problémy týkajúce sa praxe úverových inštitúcií spočívajúcej v uzatváraní úverových zmlúv obsahujúcich podmienky týkajúce sa kurzového rozpätia tým, že legislatívnou cestou tieto podmienky zmenil a zároveň zachoval platnosť úverových zmlúv, potom takýto prístup zodpovedá cieľu, ktorý sleduje normotvorca Únie v smernici 93/13 a najmä jej článku 6 ods. 1 Tento cieľ totiž spočíva v nastolení rovnováhy medzi zmluvnými stranami s tým, aby bola v zásade zachovaná platnosť zmluvy ako celku, a nie v tom, aby boli všetky zmluvy, ktoré obsahujú nekalé podmienky, vyhlásené za neplatné (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 31).

41 Pokiaľ však ide o tento článok 6 ods. 1, Súdny dvor tiež rozhodol, že tento článok sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvnú podmienku, ktorá bola vyhlásená za nekalú, treba v zásade chápať tak, že nikdy neexistovala, takže nemôže voči spotrebiteľovi vyvolávať účinky, a to s dôsledkom navrátenia právnej

a skutkovej situácie spotrebiteľa, v ktorej by sa nachádzal, ak by uvedená podmienka neexistovala (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, bod 61).

42 Hoci článok 7 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby členské štáty prostredníctvom právnej úpravy ukončili používanie nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov, nič to nemení na tom, že zákonodarca má v tomto kontexte povinnosť dodržiavať požiadavky, ktoré vyplývajú z článku 6 ods. 1 tej istej smernice.

43 Skutočnosť, že niektoré zmluvné podmienky boli prostredníctvom právnej úpravy vyhlásené za nekalé a neplatné, pričom boli nahradené novými podmienkami s cieľom zachovať platnosť dotknutej zmluvy, totiž nemôže viesť k oslabeniu takej ochrany zaručenej v prospech spotrebiteľov, aká je pripomenutá v bode 40 tohto rozsudku.

44 V prejednávanej veci, pokiaľ je základom návrhu, ktorý podala pani Dunai, podmienka týkajúca sa kurzového rozpätia, ktorá sa pôvodne nachádzala v úverovej zmluve uzatvorenej s bankou, vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či vnútroštátna právna úprava, prostredníctvom ktorej boli takéto podmienky vyhlásené za nekalé, umožňuje navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa nachádzala pani Dunai, ak by takáto nekalá podmienka neexistovala, najmä tým, že zakladá právo na vrátenie výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ neoprávnene prijal na základe uvedenej nekalej podmienky na úkor spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. mája 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, bod 53).

45 Z toho vyplýva, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá konajúcemu súdu bráni v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy z dôvodu nekalej povahy takej podmienky týkajúcej sa kurzového rozpätia, o akú ide vo veci samej, za predpokladu, že určenie nekalej povahy takejto podmienky umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala.

46 V druhom rade, pokiaľ ide o podmienky týkajúce sa kurzového rizika, treba po prvé uviesť, že Súdny dvor v bodoch 65 až 67 rozsudku z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring (C-51/17, EU:C:2018:750), už rozhodol, že úvahy pripomenuté v bode 36 tohto rozsudku neznamenajú, že takéto podmienky sú v celom rozsahu takisto vylúčené z pôsobnosti smernice 93/13, keďže účelom zmien vyplývajúcich z § 3 ods. 2 zákona DH 1 a § 10 zákona DH 3 nebolo určiť celú problematiku kurzového rizika, pokiaľ ide o obdobie medzi dňom uzavretia dotknutej úverovej zmluvy a dňom jej konverzie na maďarské forinty podľa zákona DH 3.

47 Zdá sa však, že vnútroštátny súd vychádza z predpokladu, že ustanovenia zákonov DH 1, DH 2 a DH 3 mu neumožňujú zrušiť úverovú zmluvu, o ktorú ide vo veci samej, pokiaľ by sa preukázala nekalá povaha podmienky týkajúcej sa kurzového rizika, a pýta sa, či je takáto nemožnosť v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13.

48 Po druhé v tejto súvislosti treba pripomenúť, že pokiaľ ide o zmluvné podmienky týkajúce sa kurzového rizika, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na takéto podmienky sa v rozsahu, v akom vymedzujú hlavný predmet úverovej zmluvy, vzťahuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13, pričom tieto podmienky sú vyňaté z posúdenia ich nekalej povahy len v rozsahu, v akom sa príslušný vnútroštátny súd na základe preskúmania jednotlivých prípadov domnieva, že boli predajcom alebo dodávateľom formulované jasne a zrozumiteľne (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 68, ako aj citovanú judikatúru).

49 Po tretie, hoci sa vnútroštátny súd domnieva, že podmienka týkajúca sa kurzového rizika, o ktorú ide vo veci samej, nie je formulovaná jasne a zrozumiteľne v zmysle uvedeného článku 4 ods. 2, prislúcha mu preskúmať nekalú povahu uvedenej podmienky a osobitne zistiť, či táto podmienka vytvára napriek

požiadavke dobrej viery značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán na úkor spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 64).

50 Po štvrté, pokiaľ ide o dôsledky, ktoré treba vyvodiť z prípadnej nekalej povahy takejto podmienky, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje, ako bolo pripomenuté v bode 39 tohto rozsudku, že členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

51 Po piate, pokiaľ ide o otázku, či má byť taká úverová zmluva, o akú ide vo veci samej, vyhlásená v celom rozsahu za neplatnú, pokiaľ bolo konštatované, že podmienka, ktorá sa v nej nachádza, je nekalá, treba na jednej strane uviesť – ako bolo pripomenuté v bode 40 tohto rozsudku –, že cieľom článku 6 ods. 1 smernice 93/13 je opätovne zaviesť rovnováhu medzi zmluvnými stranami a nie vyhlásiť neplatnosť všetkých zmlúv, ktoré obsahujú nekalé podmienky. Na druhej strane táto zmluva musí v zásade existovať ďalej bez akejkoľvek zmeny okrem odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je jej ďalšia existencia právne možná v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva (rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 71 a citovaná judikatúra), čo treba overiť na základe objektívneho prístupu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 32).

52 Ako však bolo už uvedené v bode 48 tohto rozsudku, v prejednávanej veci podmienka týkajúca sa kurzového rizika vymedzuje hlavný predmet zmluvy. V takomto prípade sa tak zachovanie platnosti zmluvy nezdá byť právne možné, čo musí overiť vnútroštátny súd.

53 V tejto súvislosti sa zdá, že z informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, vyplýva, že z ustanovení vnútroštátnych zákonov, o ktoré ide vo veci samej, v tomto prípade z § 37 ods. 1 zákona DH 2, vyplýva, že spotrebiteľ, pokiaľ sa domáha nekalej povahy akejkoľvek inej podmienky, než je podmienka týkajúca sa kurzového rozpätia alebo podmienka umožňujúca jednostranne zvýšiť úroky, náklady a poplatky, musí tiež navrhnúť, aby konajúci súd vyhlásil zmluvu za platnú až do dňa vydania svojho rozhodnutia. Toto ustanovenie tak v rozpore s článkom 6 ods. 1 smernice 93/13 bráni tomu, aby spotrebiteľ nebol viazaný dotknutou nekalou podmienkou, a to aj prípadne prostredníctvom vyhlásenia neplatnosti dotknutej zmluvy v celom rozsahu, pokiaľ táto zmluva nemôže naďalej existovať bez uvedenej podmienky.

54 Navyše treba tiež spresniť, že hoci Súdny dvor vo svojom rozsudku z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, body 83 a 84), uznal možnosť, aby vnútroštátny súd nahradil nekalú podmienku ustanovením vnútroštátneho práva dispozitívnej povahy s cieľom zachovať platnosť zmluvy, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že táto možnosť sa obmedzuje na prípady, keď by zrušenie zmluvy v celom rozsahu vystavilo spotrebiteľa osobitne škodlivým dôsledkom, takže práve tento spotrebiteľ by bol za to penalizovaný (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. augusta 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés, C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 74, ako aj z 20. septembra 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 61).

55 Vo veci samej však zo zistení, ku ktorým dospel vnútroštátny súd, vyplýva, že ponechanie zmluvy v platnosti by bolo v rozpore so záujmami pani Dunaiovej. Zdá sa teda, že nahradenie, ktoré bolo uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku, sa v prejednávanej veci neuplatní.

56 Vzhľadom na uvedené úvahy treba na prvé tri otázky odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:

– nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá konajúcemu súdu bráni v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy z dôvodu nekalej povahy takej podmienky týkajúcej sa kurzového rozpätia, o akú ide vo veci samej, za predpokladu, že určenie nekalej povahy takejto podmienky umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala, a

– bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá za takých okolností, o aké ide vo veci samej, bráni konajúcemu súdu v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy z dôvodu nekalej povahy podmienky týkajúcej sa kurzového rizika, pokiaľ je konštatované, že táto podmienka je nekalá a zmluva nemôže naďalej existovať bez uvedenej podmienky.

O štvrtej a piatej otázke

57 Svojou štvrtou a piatou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo Únie, najmä zásady účinnej súdnej ochrany a spravodlivého procesu, bráni z hľadiska cieľa Únie spočívajúceho v zabezpečení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov tomu, aby vnútroštátne súdy nižšieho stupňa boli pri výkone svojich súdnych právomocí formálne viazané neurčitými a všeobecnými rozhodnutiami, ktoré v záujme jednotného výkladu práva vydal taký súd vyššieho stupňa, akým je Kúria (Najvyšší súd).

58 Na úvod je nepochybné, že vnútroštátny súd, aby vyslovil svoje pochybnosti týkajúce sa zlučiteľnosti postupu zjednocovania, o ktorý ide vo veci samej, s právom Únie, vo svojom odôvodnení na podporu svojej štvrtej a piatej otázky odkazuje nielen na právomoci, ktorými disponuje Únia na účely zabezpečenia vysokej úrovne ochrany, a na základné zásady, ktorými sú právo na účinnú súdnu ochranu a právo na spravodlivý proces, ale aj na niektoré konkrétne ustanovenia práva Únie, akým je napríklad článok 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“). Nič to nemení na tom, že tieto otázky sa veľmi všeobecne týkajú organizácie maďarského súdneho systému a prostriedkov, ktoré stanovuje na zabezpečenie jednotnosti vnútroštátnej judikatúry.

59 Ako však v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 103 a 106 svojich návrhov, na jednej strane sa zdá, že tento aspekt predstavuje len veľmi vzdialenú súvislosť so sporom vo veci samej, ktorý sa týka návrhu spotrebiteľky smerujúcemu k tomu, aby bola oslobodená spod úverovej zmluvy, ktorú podpísala, z dôvodu nekalej povahy podmienky, ktorú obsahuje, a na druhej strane sa zdá, že z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že práve zákony DH 1, DH 2 a DH 3 sú v súčasnosti pre maďarské súdy záväzné v oblasti ochrany spotrebiteľov proti takým nekalým podmienkam, o aké ide vo veci samej, a nie rozhodnutia Kúria (Najvyšší súd) týkajúce sa tejto oblasti, keďže tieto zákony boli prijaté na vykonanie týchto rozhodnutí.

60 Vzhľadom na tieto skutočnosti treba teda usúdiť, že svojou štvrtou a piatou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či smernica 93/13 v spojení s článkom 47 Charty bráni tomu, aby súd vyššieho stupňa členského štátu prijal v záujme jednotného výkladu práva záväzné rozhodnutia týkajúce sa spôsobov vykonania tejto smernice.

61 V tejto súvislosti by odpoveď na tieto otázky mohla byť kladná v prípade, že na jednej strane by tieto rozhodnutia neumožňovali príslušnému súdu zabezpečiť plný účinok noriem smernice 93/13 tým, že by v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatnil akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, aj keby bolo prijaté neskôr, vrátane akejkoľvek odporujúcej súdnej praxe, a to bez toho, aby musel požadovať alebo čakať na ich predchádzajúce zrušenie či už zákonodarnou alebo súdnou cestou

alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom, a na druhej strane by sa bránilo možnosti obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. apríla 2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, body 34, 40 a 41, ako aj citovanú judikatúru).

62 Zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, však nevyplýva, že by vnútroštátny súd nemohol neuplatniť takéto rozhodnutia v prípade, že by to považoval za potrebné na účely zabezpečenia plného účinku smernice 93/13, a nevyplýva ani to – ako to potvrdzuje toto konanie –, že sa nemohol obrátiť na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania. Okrem toho nijaká skutočnosť z tohto spisu nepreukazuje, že by vnútroštátny súd nebol v prejednávanej veci schopný ponúknuť žalobkyni vo veci samej účinný prostriedok nápravy s cieľom ochrany práv, ktoré jej z toho môžu plynúť.

63 Navyše, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 113 svojich návrhov, Súdny dvor v bode 68 rozsudku zo 7. augusta 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés (C-96/16 et C-94/17, EU:C:2018:643), rozhodol, že nemožno vylúčiť, že súdy vyššieho stupňa členského štátu môžu v rámci ich úlohy harmonizácie výkladu práva a v záujme právnej istoty vypracovať pri dodržaní smernice 93/13 určité kritériá, podľa ktorých musia súdy nižšieho stupňa skúmať nekalú povahu zmluvných podmienok.

64 Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba na štvrtú a piatu otázku odpovedať tak, že smernica 93/13 v spojení s článkom 47 Charty nebráni tomu, aby súd vyššie stupňa členského štátu prijal v záujme jednotného výkladu práva záväzné rozhodnutia týkajúce sa spôsobov vykonania tejto smernice, pokiaľ tieto rozhodnutia príslušnému súdu nebránia ani v zabezpečení plného účinku noriem stanovených v uvedenej smernice a poskytnutí spotrebiteľovi účinného prostriedku nápravy na účely ochrany práv, ktoré mu z toho môžu plynúť, ani v tom, aby sa v tejto súvislosti obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

O trovách

65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že:**

   – **nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá konajúcemu súdu bráni v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy z dôvodu nekalej povahy takej podmienky týkajúcej sa kurzového rozpätia, o akú ide vo veci samej, za predpokladu, že určenie nekalej povahy takejto podmienky umožní navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala, a**

   – **bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá za takých okolností, o aké ide vo veci samej, bráni konajúcemu súdu v tom, aby vyhovel návrhu na vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy z dôvodu nekalej povahy podmienky týkajúcej sa kurzového rizika, pokiaľ je konštatované, že táto podmienka je nekalá a zmluva nemôže naďalej existovať bez uvedenej podmienky.**

2. **Smernica 93/13 v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie nebráni tomu, aby súd vyššie stupňa členského štátu prijal v záujme jednotného výkladu práva záväzné rozhodnutia týkajúce sa spôsobov vykonania tejto smernice, pokiaľ tieto rozhodnutia príslušnému súdu nebránia ani v zabezpečení plného účinku noriem stanovených v uvedenej smernice a poskytnutí spotrebiteľovi účinného prostriedku nápravy na účely ochrany práv, ktoré mu z toho môžu plynúť, ani v tom, aby sa v tejto súvislosti obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania, čo však musí overiť vnútroštátny súd.**

Podpisy